

# Psychologia polityki - opis przedmiotu

| Informacje ogólne   |                                          |
|---------------------|------------------------------------------|
| Nazwa przedmiotu    | Psychologia polityki                     |
| Kod przedmiotu      | 05.8-WH-PD-PSP2-K-S14_pNadGen05LG2       |
| Wydział             | <a href="#">Wydział Nauk Społecznych</a> |
| Kierunek            | Politologia                              |
| Profil              | ogólnoakademicki                         |
| Rodzaj studiów      | drugiego stopnia z tyt. magistra         |
| Semestr rozpoczęcia | semestr zimowy 2018/2019                 |

| Informacje o przedmiocie        |                                                                                                        |
|---------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Semestr                         | 2                                                                                                      |
| Liczba punktów ECTS do zdobycia | 7                                                                                                      |
| Typ przedmiotu                  | obowiązkowy                                                                                            |
| Język nauczania                 | polski                                                                                                 |
| Sylabus opracował               | <ul style="list-style-type: none"><li>dr hab. Lilla Młodzik, prof. UZ</li><li>dr Adam Ilciów</li></ul> |

| Formy zajęć    |                                            |                                           |                                               |                                              |                  |
|----------------|--------------------------------------------|-------------------------------------------|-----------------------------------------------|----------------------------------------------|------------------|
| Forma zajęć    | Liczba godzin w semestrze<br>(stacjonarne) | Liczba godzin w tygodniu<br>(stacjonarne) | Liczba godzin w semestrze<br>(niestacjonarne) | Liczba godzin w tygodniu<br>(niestacjonarne) | Forma zaliczenia |
| Konwersatorium | 30                                         | 2                                         | -                                             | -                                            | Egzamin          |

## Cel przedmiotu

Celem przedmiotu jest zapoznanie studenta z podstawowym dorobkiem psychologii polityki, ukazanie jej prawidłowości w kontekście zmian społecznych i procesów globalizacyjnych, jak również wyjaśnianie psychologicznych mechanizmów wpływu systemu politycznego na postawy i zachowania jednostkowe oraz grupowe.

## Wymagania wstępne

Brak

## Zakres tematyczny

- Psychologia polityki jako interdyscyplinarna dziedzina badawcza. Główne obszary jej zainteresowań i okresy rozwoju. Dylemat do rozstrzygnięcia: upolitycznienie czy apolityczność psychologii politycznej. Metodologia badań: psychobiografia, procedura lustracyjna, procedura korelacyjna, procedury eksperymentalne (eksperyment naturalny, laboratoryjny, quasi – eksperyment, symulacja eksperymentalna).
- Osobowość – trzy poziomy (poziom wrodzonych dyspozycji, poziom nawyków treściowych i formalnych, poziom świadomości, aktywności intencjonalnej). Klasyfikacja osobowości politycznych. Składowe inteligencji przywódczej. Kształtowanie preferencji politycznych obywateli. Motywacja działalności politycznej. Postawy polityczne, zachowania polityczne, działania polityczne. Postawa konformistyczna i zachowanie makiaweliczne w polityce.
- Aktywność – pasywność człowieka. Psychologiczne aspekty udziału w polityce i ucieczki do/z polityki. Formy partycypacji politycznej i zaangażowanie się w życie polityczne. Zjawisko alienacji politycznej. Psychologia funkcjonowania politycznego: myślenie polityczne – wybór polityczny – decyzja polityczna – działanie polityczne. Atrybucja sukcesu i porażki politycznej. Przyczyny i skutki błędów politycznych.
- Opozycja: indywidualizm – kolektywizm. Ekstremizm polityczny prawicowy i lewicowy. Źródła i następstwa radykalnych postaw politycznych. Nacjonalizm a patriotyzm. Autorytaryzm w perspektywie normatywno – wartościującej i poznawczo – deskryptywnej. Osobowość autorytarna, charakter autorytarny czy postawa autorytarna? Oddziaływanie autorytarnych przywódców politycznych na losy świata i ludzi.
- Stres polityczny – rodzaje stresów, odmiany stresu, reakcje stresowe, odporność na stres, konsekwencje i koszty stresu. Wpływ stresu na decydenta politycznego. Metody radzenia sobie z niezdrowym stresem (strategie zapobiegawcze i zwalczania). Asertywność polityczna a syndrom wypalenia się polityka/lidera politycznego.
- Specyfika konfliktów politycznych. Typologia i diagnozowanie sytuacji konfliktowych. Konfliktogenność podmiotów uczestniczących w konfliktach. Różnice w dynamice konfliktów interpersonalnych, grupowych, organizacyjnych, społecznych i politycznych. Style i techniki efektywnego rozwiązywania konfliktów. Rozstrzyganie konfliktów międzynarodowych i globalnych.
- Negocjacje i mediacje polityczne w perspektywie psychologicznej. Znaczenie komunikacji w negocjacjach. Fazy negocjacji. Charakterystyka dobrego negocjatora. Strategie, taktyki i techniki negocjacyjne. Osobowość negocjatora a styl negocjowania. Sytuacje konfliktowe i manipulacyjne w negocjacjach. Zasady, cel i zalety mediacji. Przebieg postępowań mediacyjnych. Kwalifikacje i funkcje mediatorów politycznych.
- Psychologiczne aspekty przywództwa politycznego. Różnice pojęciowe pomiędzy przywództwem a zarządzaniem, kierowaniem, panowaniem i dowodzeniem. Relacje: wpływ polityczny – władza polityczna – autorytet polityczny. Teorie wyłaniania się przywódcy. Atrybuty, kompetencje przywódcze i funkcje lidera politycznego. Style przewodzenia ludziami. Pokusa władzy- ryzyko – odpowiedzialność. Współdziałanie i współpraca polityczna contra walka polityczna.

9. Psychoanaliza a polityka. Dysfunkcjonalne typy przywódcze: przywódca narcystyczny, przywódca uwodzicielski i przywódca zaborczy. Charyzma lidera jako narzędzie uwodzenia politycznego. Rys przywódcy roztropnego i koncepcja mądrego przywództwa politycznego. Udział psychologii pozytywnej w praktyce politycznej. Kompetentne przywództwo polityczne według Marciniak.

10. Psychopatologia polityczna. Przyczyny i skutki anomii. Czynniki determinujące paranoję polityczną. Przegląd teorii spiskowych i wyjaśnianie istoty „kozła ofiarnego”. Zaburzenia psychiczne polityków i przywódców politycznych oraz ich destruktywny wpływ na rzeczywistość polityczną, społeczną i gospodarczą.

11. Manipulacje polityczne. Wyróżniki manipulacji. Pragmatyczna atrakcyjność manipulacji politycznych. Różnice i podobieństwa pomiędzy manipulacją a perswazją, przymusem i przemocą. Manipulowanie akredytacją, dyskredytacją i prowokacją. Manipulatorska autoprezentacja, demagogia, dyskredytacja perfidna, prowokacja polityczna (sprawcza, dyskredytacyjna, mistyfikacyjna, mistyfikacyjno – dywersyjna). Typy manipulatorów. Obrona przed niepożądanym wpływem manipulacyjnym w sferze polityki.

12. Psychologia kłamstwa politycznego. Kłamstwo jako manipulacja prosta. Psychologiczny portret kłamcy. Rodzaje kłamstwa. Motywy kłamców i strategie kłamania. Narzędzia wykrywania kłamstwa. Kłamstwo w polityce: mity nacjonalistyczne, strategie tuszowania, rozbudzanie obaw, kłamstwa liberalne i kłamstwa międzypaństwowe. Koszty kłamstw jako instrumentów sprawowania władzy.

13. Psychologia skandalu politycznego. Definiowanie skandalu politycznego. Kultura polityczna skandalu. Skandal jako wydarzenie medialne. Cztery teorie skandalu i jego konsekwencje. Główne typy skandalu politycznego: skandale o charakterze seksualno – politycznym, skandale finansowo – polityczne, skandale związane ze sprawowaniem władzy i skandale wiążące się z bezpieczeństwem. Społeczna teoria skandalu (skandal jako walka o władzę symboliczną, szkodząca reputacji i niszcząca zaufanie).

14. Psychologia terroryzmu. Zimbardowski „efekt Lucyfera”. Psychologiczne profile terrorystów. Postawy przyjmowane przez otoczenie wobec terroryzmu. Ujęcie procesualne: stawanie się terrorystą – bycie terrorystą – wycofanie się z terroryzmu. Oblicza współczesnego terroryzmu (terroryzm: państwowy, religijny, międzynarodowy, ekoterroryzm, cyberterroryzm, z udziałem BMR). Strategie przeciwdziałania terroryzmowi i przezwyciężania jego następstw.

15. Psychologia korupcji politycznej. Pojęcie korupcji. Różne znaczenia korupcji w różnych społeczeństwach. Korupcja jako problem ekonomiczny, polityczny, kulturowy i praktyczny. Źródła, zasięg i mechanizmy powstawania korupcji. Zachowania korupcyjne. Rodzaje zagrożeń korupcyjnych. Korupcja polityczna – wykorzystywanie władzy politycznej do celów prywatnych, grupowych czy partyjnych. Korupcyjne cechy klasy politycznej. Korupcja w społeczeństwach pokomunistycznych. Konwersja społecznego problemu korupcji na płaszczyźnie: kwestia polityczna – kwestia techniczna. Korupcja a demokracja. Strategie antykorupcyjne.

## Metody kształcenia

W realizacji powyższego przedmiotu wykorzystywane zostaną głównie dydaktyczne metody problemowe, przede wszystkim metody aktywizujące, stwarzające warunki do aktywnego i zaangażowanego udziału w zajęciach konwersatoryjnych.

Pośród metod aktywizujących znajdują zastosowanie:

- dyskusja dydaktyczna, w tym dyskusja okrągłego stołu, wielokrotna, panelowa, czy heurystyczna,
- metoda sytuacyjna,
- metoda symulacyjna,
- metoda przypadków,
- metoda gier.

## Efekty uczenia się i metody weryfikacji osiągania efektów uczenia się

| Opis efektu                                                                                                                                                                        | Symbole efektów                                                           | Metody weryfikacji                                                                                                                                                            | Forma zajęć                                                      |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------|
| Posiada umiejętności merytorycznego argumentowania z wykorzystaniem własnych poglądów oraz poglądów innych autorów, formułowania wniosków oraz tworzenia syntetycznych podsumowań. | <ul style="list-style-type: none"><li>• <a href="#">KP2_U05</a></li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>• bieżąca kontrola na zajęciach</li><li>• egzamin - ustny, opisowy, testowy i inne</li><li>• praca pisemna</li></ul>                    | <ul style="list-style-type: none"><li>• Konwersatorium</li></ul> |
| Samodzielne podejmuje i inicjuje oraz poddaje krytyce proste i poszerzone działania badawcze                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"><li>• <a href="#">KP2_K08</a></li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>• bieżąca kontrola na zajęciach</li><li>• praca pisemna</li></ul>                                                                       | <ul style="list-style-type: none"><li>• Konwersatorium</li></ul> |
| Zna na poziomie rozszerzonym główne orientacje we współczesnej psychologii, a zwłaszcza psychologii politycznej                                                                    | <ul style="list-style-type: none"><li>• <a href="#">KP2_W03</a></li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>• bieżąca kontrola na zajęciach</li><li>• dyskusja</li><li>• egzamin - ustny, opisowy, testowy i inne</li><li>• praca pisemna</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>• Konwersatorium</li></ul> |
| Efektywnie potrafi współdziałać z członkami zespołu i pracować pod kierunkiem                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"><li>• <a href="#">KP2_K05</a></li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>• bieżąca kontrola na zajęciach</li><li>• dyskusja</li></ul>                                                                            | <ul style="list-style-type: none"><li>• Konwersatorium</li></ul> |

| Opis efektu                                                                                                                                                                                                                           | Symbole efektów                                                                                                | Metody weryfikacji                                                                                                                                                                                                                                 | Forma zajęć                                                        |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------|
| Posiada umiejętności integrowania wiedzy z możliwych dyscyplin w zakresie nauk humanistycznych, społecznych i politycznych oraz jej zastosowania w nietypowych sytuacjach profesjonalnych                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>• <a href="#">KP2_U01</a></li> <li>• <a href="#">KP2_U06</a></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• aktywność w trakcie zajęć</li> <li>• bieżąca kontrola na zajęciach</li> <li>• dyskusja</li> <li>• egzamin - ustny, opisowy, testowy i inne</li> <li>• odpowiedź ustna</li> <li>• praca pisemna</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Konwersatorium</li> </ul> |
| Zna zakres posiadanej przez siebie wiedzy i posiadanych umiejętności, rozumie potrzebę ciągłego doskonalenia się, potrafi inspirować i organizować proces uczenia się innych osób                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• <a href="#">KP2_K01</a></li> </ul>                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• bieżąca kontrola na zajęciach</li> </ul>                                                                                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Konwersatorium</li> </ul> |
| Zna na poziomie rozszerzonym terminologię z zakresu psychologii polityki i nauk politycznych w języku polskim. oraz obcym                                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>• <a href="#">KP2_W01</a></li> <li>• <a href="#">KP2_W12</a></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• bieżąca kontrola na zajęciach</li> <li>• dyskusja</li> <li>• egzamin - ustny, opisowy, testowy i inne</li> <li>• odpowiedź ustna</li> <li>• praca pisemna</li> </ul>                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Konwersatorium</li> </ul> |
| Potrafi prawidłowo interpretować i wyjaśniać zjawiska psychologiczne, społeczne i polityczne oraz wzajemne relacje między nimi.                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• <a href="#">KP2_U02</a></li> </ul>                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• aktywność w trakcie zajęć</li> <li>• bieżąca kontrola na zajęciach</li> <li>• dyskusja</li> <li>• egzamin - ustny, opisowy, testowy i inne</li> <li>• odpowiedź ustna</li> </ul>                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Konwersatorium</li> </ul> |
| Rozumie problematykę etyczną związaną z odpowiedzialnością za trafność przekazywanej wiedzy z uczciwością naukową oraz uczciwością w sytuacji prowadzenia sporu naukowego                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>• <a href="#">KP2_K02</a></li> </ul>                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• bieżąca kontrola na zajęciach</li> <li>• praca pisemna</li> </ul>                                                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Konwersatorium</li> </ul> |
| Zna na poziomie rozszerzonym zależności między psychologią polityki a politologią i innymi dyscyplinami naukowymi na poziomie umożliwiającym interdyscyplinarną i multidyscyplinarną pracę ze specjalistami z innych dziedzin wiedzy. | <ul style="list-style-type: none"> <li>• <a href="#">KP2_W05</a></li> </ul>                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• bieżąca kontrola na zajęciach</li> <li>• egzamin - ustny, opisowy, testowy i inne</li> <li>• odpowiedź ustna</li> <li>• praca pisemna</li> </ul>                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Konwersatorium</li> </ul> |
| Efektywnie organizuje własną pracę i krytycznie ocenia jej stopień zaawansowania                                                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• <a href="#">KP2_K07</a></li> </ul>                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• bieżąca kontrola na zajęciach</li> </ul>                                                                                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Konwersatorium</li> </ul> |
| Ma poszerzoną i specjalistyczną wiedzę z zakresu przynajmniej jednej subdyscypliny psychologii i politologii.                                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>• <a href="#">KP2_W02</a></li> </ul>                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• aktywność w trakcie zajęć</li> <li>• bieżąca kontrola na zajęciach</li> <li>• dyskusja</li> <li>• egzamin - ustny, opisowy, testowy i inne</li> <li>• odpowiedź ustna</li> <li>• praca pisemna</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Konwersatorium</li> </ul> |

## Warunki zaliczenia

Kryteria zaliczenia zajęć konwersatoryjnych na ocenę:

1. obecność i aktywność na zajęciach,
2. obowiązek przygotowania merytorycznego do poszczególnych zajęć,
3. prezentacja multimedialna tematu z psychologii polityki (wykład konwersatoryjny),
4. poprowadzenie dyskusji dydaktycznej (scenariusz i raport z zajęć),
5. udział w „burzy mózgów” i „mapach myśli”(indywidualny i zespołowy),
6. praca pisemna: Psychologiczny profil wybranego lidera politycznego (studium przypadku),
7. zdanie egzaminu, tj. odpowiedź na 2 pytania

## Literatura podstawowa

1. GOLEC A., *Konflikt polityczny: myślenie i emocje*, Dialog, Warszawa 2002.
2. HORGAN J., *Psychologia terroryzmu*, WN PWN, Warszawa 2008.
3. KARWAT M., *Sztuka manipulacji politycznej*, Wyd. A. Marszałek, Toruń 2001.
4. PIETRZYK H., GAWROŃSKI J., *Psychologia polityki*, Wyd. Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2012.
5. REYKOWSKI J., *Psychologia polityczna*, [W:] J. STRELAU (red.), *Psychologia*, t. 3, GWP, Gdańsk 2000.
6. REYKOWSKI J., (red.), *Wartości i postawy Polaków a zmiany systemowe. Szkice z psychologii politycznej*, Wyd. Instytutu Psychologii PAN, Warszawa 1993.
7. SEARS D. O., HUDDY L., JERVIS R., *Psychologia polityczna*, Wyd. Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2008.
8. SKARŻYŃSKA K., *Człowiek a polityka. Zarys psychologii politycznej*, Scholar, Warszawa 2005.
9. SKARŻYŃSKA K. (red.), *Podstawy psychologii politycznej*, Zysk i S-ka, Poznań 2002.
10. SKARŻYŃSKA K. (red.) *Psychologia polityczna*, Zysk i S-ka, Poznań 1999.

## Literatura uzupełniająca

1. JAKUBOWSKA U., *Preferencje polityczne. Psychologiczne teorie i badania*, Wyd. Instytutu Psychologii PAN, Warszawa 1999.
2. KORCZ I., *Stres lidzski*, Agnon, Zielona Góra 2004.
3. MENKES J., *Inteligencja przywódcza*, Emka, Warszawa 2005.
4. OBUCHOWSKI K., *Galaktyka potrzeb. Psychologia dążeń ludzkich*, Zysk i S-ka, Poznań 2000.
5. RATHAUS S. A., *Psychologia współczesna*, GWP, Gdańsk 2004.
6. ROBINS R.S., POST J.M., *Paranoja polityczna. Psychologia nienawiści*, Książka i Wiedza, Warszawa 2007.
7. SELIGMAN M. E. P., WALKER E. F., ROSENHAN D. L., *Psychopatologia*, Zysk i S-ka, Poznań 2003.
8. WIATR J. J., *Przywódstwo polityczne*, Wyd. W Sz H-E w Łodzi, Łódź 2008.
9. ZIMBARDO P., *Efekt Lucyfera*, WN PWN, Warszawa 2008.
10. ŻUKIEWICZ P., *Przywódstwo polityczne. Teoria i praktyka*. Difin, Warszawa 2011.

## Uwagi

Brak

Zmodyfikowane przez dr hab. Łukasz Młyńczyk, prof. UZ (ostatnia modyfikacja: 27-09-2018 15:32)

Wygenerowano automatycznie z systemu SylabUZ